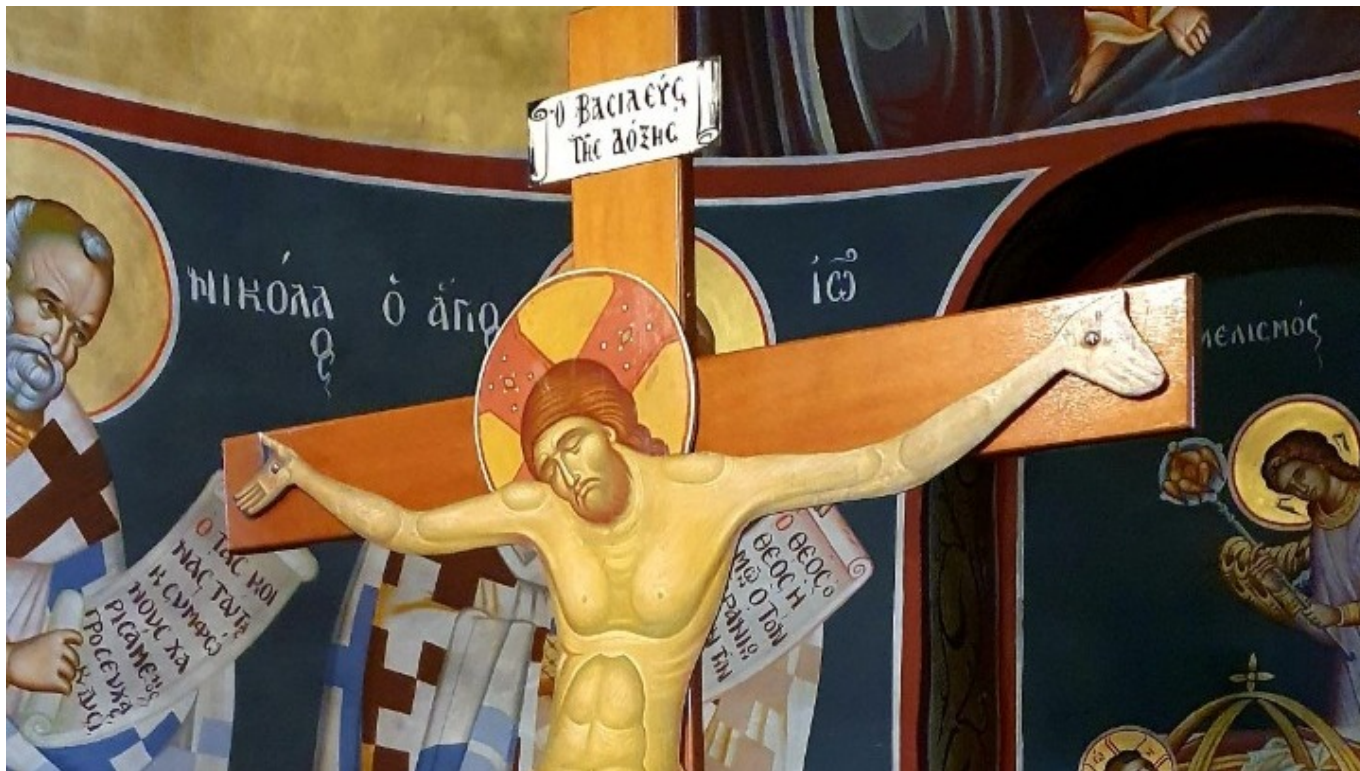

Ο Εσταυρωμένος του Φώτη Κόντογλου έκφραση προσευχής και προσωπικού θαύματος

/ [Οδοιπορικά](#)

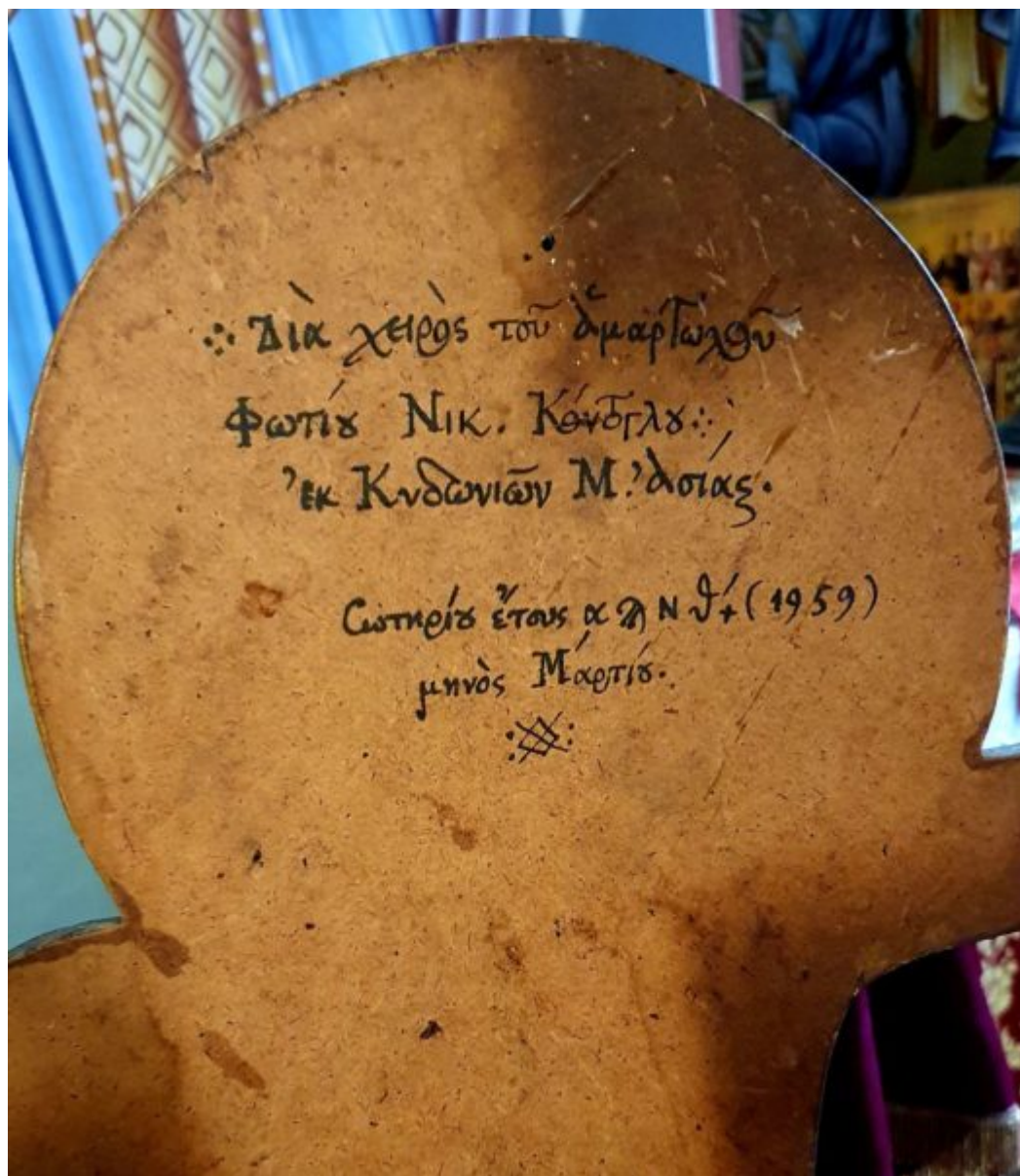
Η ιστορία της εικόνας του [Εσταυρωμένου](#) που αγιογράφησε ο [Φώτης Κόντογλου](#) και φυλάσσεται στον πετρόχτιστο περικαλλή ναό του Αγίου Γεωργίου, στην παλιά πόλη της Ξάνθης, αποτελεί μια πολύτιμη ανάμνηση και ένα προσωπικό θαύμα της μεγάλης πίστης και αφοσίωσης ενός ιδιαίτερα ευσεβούς ανθρώπου, που θεωρείται ως ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της γενιάς του 1930.

Ο Φώτης Κόντογλου υπήρξε μια από τις σπουδαιότερες μορφές του 20ού αιώνα στον χώρο της βυζαντινής τέχνης και της λογοτεχνίας. Με καταγωγή από την Μικρά Ασία και βαθιά επηρεασμένος από την παράδοση της Ανατολής, μετέφερε στο έργο του το φως της πίστης και της ταπείνωσης. Ο Εσταυρωμένος που αγιογράφησε για τον ναό της Ξάνθης φέρει τη χαρακτηριστική τεχνοτροπία του, με έντονα εκφραστικά πρόσωπα, πνευματικότητα και αίσθημα μυσταγωγίας.

Την δεκαετία του 1950, η φήμη του Κόντογλου ήταν μεγάλη, όλοι τον γνώριζαν και τον τιμούσαν. Αυτός ήταν και ο λόγος που του παραγγέλθηκε να αγιογραφήσει τον Εσταυρωμένο. Το έργο είχε παραγγελθεί το 1959 από τον τότε εφημέριο του ναού, τον αείμνηστο πατέρα Μελέτιο. Ο καιρός όμως περνούσε και ο Κόντογλου αργούσε να τελειώσει το έργο και όταν το τελείωσε καθυστέρούσε να το στείλει. Παρά τα τηλεγραφήματα που του έστειλαν και τις πιέσεις που δεχόταν προφασιζόταν διάφορες δικαιολογίες και κωλυσιεργούσε να στείλει τον Εσταυρωμένο στο ναό από όπου και παραγγέλθηκε.

Ο εφημέριος του Αγίου Γεωργίου, π. Δημήτριος Μαϊστράλης, που το 1996 ήρθε στο ναό νεαρός διάκος τότε, άκουσε μια προφορική μαρτυρία, που δασώθηκε από στόμα σε στόμα σύμφωνα με την οποία πείστηκε ο Κόντογλου να στείλει τελικά τον Εσταυρωμένο. Μάλιστα, ο ίδιος ο καλλιτέχνης φαίνεται να την έχει καταγράψει, σημειώνοντας πως του άρεσε τόσο πολύ το έργο που ήθελε να το κρατήσει. Σύμφωνα λοιπόν με αυτή την μαρτυρία ο Φώτης Κόντογλου είδε στον ύπνο του τον Χριστό, ο οποίος του υπέδειξε να στείλει το έργο όπως είχε υποσχεθεί. Το σημάδι αυτό το εξέλαβε ως Θεία παρέμβαση κι έτσι αποφάσισε να στείλει τον Εσταυρωμένο στην Ξάνθη.

Αυτό φαίνεται και από την ιδιαίτερη αφιερωματική επιγραφή του ιδίου, στο πίσω μέρος του Εσταυρωμένου, στο ύψος της κεφαλής και του φωτοστέφανου: «Δια χειρός του αμαρτωλού Φωτίου Νικ. Κόντογλου εκ Κυδωνιών Μ. Ασίας αλ Ν Θ + (1959) μηνός Μαρτίου».

Η μορφή του Χριστού στον Σταυρό, όπως την αποδίδει ο Κόντογλου, δεν εκφράζει απλώς τον πόνο της θυσίας, αλλά και την ελπίδα της Ανάστασης. Το βλέμμα του Εσταυρωμένου, γεμάτο αγάπη και συγχώρεση, συγκινεί και εμπνέει τον πιστό. Για την πόλη της Ξάνθης, το έργο αυτό δεν αποτελεί μόνο πολιτιστική κληρονομιά, αλλά και πνευματικό φάρο. Είναι σημείο αναφοράς για όσους αναζητούν την εσωτερική γαλήνη, την επαφή με το Θείο και την καθαρότητα της Ορθόδοξης πίστης.

Το επιβλητικό καμπαναριό και το νεκρικό μνημείο στο προαύλιο

Χτισμένος το 1835, ο ιερός ναός του Αγίου Γεωργίου βρίσκεται σε μια από τις ομορφότερες γειτονιές της παλιάς πόλης της Ξάνθης, πάνω από τη φημισμένη πλατεία Αντίκα, που φέρει το όνομα μιας ηρωικής προσωπικότητας της τοπικής κοινωνίας, του κομμωτή Γιάγκου Ευστρατίου Αντίκα, που βασανίστηκε μέχρι

θανάτου από τα βουλγαρικά στρατεύματα κατοχής.

Όπως οι περισσότεροι ναοί της παλιάς Ξάνθης που κατασκευάστηκαν την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας, η εκκλησία είναι τρίκλητη Βασιλική χωρίς τρούλο. Για την ανέγερσή του συνέβαλαν αποφασιστικά οι καπνέμποροι της Ξάνθης. Στο εσωτερικό του ναού αίσθηση προκαλούν ο ξύλινος δεσποτικός θρόνος, ο ξυλόγλυπτος άμβωνας με τις αγιογραφίες των Ευαγγελιστών και οι κρυστάλλيني πολυέλαιοι που ήρθαν από τη Ρωσία.

Το πυργοειδές κωδωνοστάσιο, όπου είναι και η είσοδος του ναού στον προαύλιο χώρο, χτίστηκε το 1927, πολύ μεταγενέστερα του αρχικού ναού αφού οι Τούρκοι δεν επέτρεπαν στις εκκλησίες να έχουν καμπαναριά. Στον προαύλιο χώρο επίσης εντύπωση προκαλεί το μαρμάρινο νεκρικό μνημείο, που είναι αφιερωμένο από τον Σταύρο Δαβίδοβιτς στη μνήμη της γυναίκας του Ευθαλίας, η οποία καταγόταν από την Ξάνθη και πέθανε από χολέρα στο Κίεβο, το 1866.

Ο αγιογράφος και λογοτέχνης Φώτης Κόντογλου

Ο Φώτης Κόντογλου γεννήθηκε στις 8 Νοεμβρίου 1895 στο Αϊβαλί (Κυδωνίες) της Μικράς Ασίας με το επώνυμο Αποστολέλης. Αναζήτησε τόσο στο λογοτεχνικό όσο και στο ζωγραφικό του έργο την «ελληνικότητα», δηλαδή μία αυθεντική έκφραση, επιστρέφοντας στην ελληνική παράδοση. Είχε σημαντικότερη συμβολή στον χώρο της βυζαντινής εικονογραφίας. Πολύ μεγάλο είναι το έργο του, μέσα απ' το οποίο

ξεχωρίζει η αποκατάσταση των τοιχογραφιών του Μυστρά. Μαθητές του ήταν ο Γιάννης Τσαρούχης και ο Νίκος Εγγονόπουλος.

Πέθανε πρόωρα στις 13 Ιουλίου 1965, στον Ευαγγελισμό από μετεγχειρητική μόλυνση, έπειτα από επέμβαση αφαίρεσης λίθων στην κύστη. Ήταν ταλαιπωρημένος σωματικά και ψυχικά τα τελευταία χρόνια της ζωής του ύστερα από αυτοκινητιστικό ατύχημα που του συνέβη το 1963.

(Του ανταποκριτή του ΑΠΕ-ΜΠΕ Β. Λωλίδη)